

Ymis viðurskipti í Føroyum fyrr og nú.

(Framhald.)

Tá javnaðarmenn halda fram kravið um, at lógin um arbeiðsloysisstudning skal verða guldandi fyri Føroyar, er tað tí, at vit sjággja, at hetta er eitt rættvíst krav. Nakað annað er, at ymis brek kunna vera í lógini, sum gera hana óhóskandi her á landi. Er tað soleiðis, ja, so broyta vit lógina á tann hátt, at hon skal hóska fyri Føroyar.

Tað kann væl vera, at ymiskar smáar bygdir eru so væl stillaðar, at einki arbeiðsloysi er. Tær bygdinir sleppa so undan lógini. Tað vil við øðrum orðum siga, at lógin kemur at virka nakað eins og lógin fyri sjúkrakassarnar, soleiðis at eingin verður tvungin at rinda limagjald uttan har, ið víðurskiptini nýða arbeiðararnar at stovna arbeiðsloysiskassar, so arbeiðararnir sjálfir kunna rinda tær 55 procentar av studninginum, teir eftir lógini skulu rinda.

Í Danmark fáa menn arbeiðsloysisstudning, meðan teir ganga hendur í luma. Hetta er skeið, ja, beinan vegin skaðiligt, tað er siðdrepani, moralskt niðurbrotandi. Danir hava nú fingið eyguni opin fyri hesum, og teir royna nú at seta neyðhjálp arbeiði í gongd í staðin fyri at veita heimleiðis studning fyri einki arbeiði; men hvat skal gerast, tá eitt slíkt lið — 100 túsund — ganga arbeiðsleys. Har er ikki lætt at skipa soleiðis fyri, at øll fáa arbeiði. Nakað annað er her á landi, tilbetur her er tað ikki ávikavist so galið sum har niðri. Her má hettliga kunna setast í gongd slíkar gagnligar fyrirkur, sum kunna skaffa arbeiði til tær tómu hendurnar.

Eitt nú á Tvoroyri. Kolið — hitt svartu gullið — liggur í fjøllunum, grótið stendur í stabbum allastaðni fram við akvegnum. Hvat er meira nátturligt, enn at summir mennir setast til kolarbeiði og

ÚR SUÐUROY

adrir at bróta grót. Útlendskt kol verður nýtt her á landi — ein farmur fyri og annar eftir. Er tað ikki okkara skylda at taka — keypa — okkara egna kol, t. v. s. tað føroyska kolið, tá prisurin er nakað um leið sum hin. Hetta er okkara skylda. Sendið t. d. ein lista runt um landið, latið fólk tekna seg, hvussu mong ton tey ynskja o. s. fr.

Ella grótið! Hvat høpi er í, at ein fyrr og annar eftir byggir sær hús av norskum ella svensku viði, sum rotnar, áðrenn maðurin hevur sliðið hálvan aldur, meðan grótið stendur og og bíðar eftir keypara, og grótmenn okkara ganga hendur í luma — ganga arbeiðsleysir og svolta!!! — Hús av gróti eru so dýr, at eingin hevur ráð at byggja tey. Hetta er svarið tú fært, tá tú talar um slíkt — og nakað kann vera um tað; men vit mega minnst til, at eini steinhús kunna standa mann aftaná mann, meðan timbur rotnar og nýtt má byggjast fyri hvørt ættarlið. Vóru øll føroysk hús av steini, so áttu Føroyingar eina «formú» uppá fleiri milliónir krónur; men hvat eiga vit nú? — Lítið ella einki móti tí vit kundu átt.

Á ymiskan hátt kann neyðhjálp arbeiði setast í gongd. Eisini á annan hátt kann arbeiðsloysið avhjálpast ella rættari sagt fyrirbyggjast, og tað er er á tann hátt, at innflytan av fólki til stórbygdinir verður stegjað. Eg hugsi ikki um at forða fólki frá smábygdunum at flyta til tær stórru bygdinir; men verða lívikorini í smábygdunum umvølað, so stedar úttlytan frá hesum bygdum av sær sjálvum. Hetta eiga okkara lógsmenn at hugsa um. Gerið jorðina atgongiliga fyri

tann ognarleysa, soleiðis at menn gerast forir fyri at føða eina kúgv ella tvær, skipið fyri at menn óttaleysir kunna leggja træðir inn, t. v. s. soleiðis, at træðirnar ikki vera seldar við tvangsauktið, tá tær eru undandyrkaðar, og latið ungar dreingir — 18 ára gamlar — fáa loyvi at keypa træðir, soleiðis at teir kunna dyrka tær undan, áðrenn teir setast í búgv. Latíð kommunurnar fáa loyvi at eksproprieria alla tað jorð, sum hóskar at leggja fiskapláss á, og veitið kommunum lagalig lán til slíkt keyp. Veitið slíkum kommunum munagóðan studning til lendingarbrúgvir.

All kann koma í rætt lag, fíall okkara lógsmenn taka sær um reiggj. Stórar uppgávur liggja og bíða eftir, at teir rættu mennir koma at loysa tær.

J. H. Danbjørg.

Postskipini.

Nú eru forini mong, ið sigla oyanna millum, so mong, at hann, ið nú klagar, má sigast at vera eitt knarr. Tó eru tað eini viðurskipti, sum eg — og fleiri við mær — fegin vildu fingið rættað, og loyvi eg mær tessvegna at framseta nokur orð hesum máli viðvíkjandi.

Viðurskiptini eru nú soleiðis háttað, at ein væl veit, nær skipini skulu koma og fara, tí skipini sigla jú eftir einum ferðaplani, sum øll duga uttanat, tí so regluliga sigla skipini, og ikki kann sigast annað, enn at teir, ið slíkt leggja til rættis, gera sær allan ómak fyri at fylgja við tíðini; men sum øllum er kunnugt, so kann illveður — ella annar orsaki — forða skip-unum at koma ella fara til ásetta tíð. Hetta fellur tíðint tvørilgt hjá ferðafólki. Fólk

spyr sum oftast á máltráðstøðina, nær hetta ella hatla skipið kann væntast at koma; men svarið er sum oftast hitt sama: eingin veit nakað, fyrr enn skipið er komið á Tvoroyri. Tað eru hesi viðurskipti, ið eg og fleiri loyva okkum at biðja teir avvarandu um at fáa broytt. Avgreiðslumennir eiga at fjarrita sína millum, nær ið skipið fer av Havnini, og hesi fjarritini eiga at verða uppslign bæði á Tvoroyri og í Vági. Vit, sum búgva í teim smærru bygdunum, kunna so spyrja á Tvoroyri ella til Vágs og har fáa greitt svar.

At fjarritarstjórin á Tvoroyri hevur tøgnskyldu («Tavshedspligt») vita vit væl; men nær ið skip koma og fara, má hann hava loyvi at siga, og eg loyvi mær at framseta ynski um, at hann skal gerast skyldugur at kunngerast slíkt út til smábygdinir; tí tað vildi verið eitt stórt framstig.

J. H. Danbjørg.

Tíðindi.

Trongsivágshavn.

«Fladstrand», «Neptun», snuruváðsbátar hava verið inni á havnini frá Aberdeen, har teir hava selt atvikavist fyri 270 og 331 pund.

E/s «Bisp» frá Haugesund hevur verið eftir fiski, 1400 ballar.

Einstakir trolarar, ið roynt hava við Føroyar, siga frá ógvuliga lítlum fiski.

Saðuri úr Vági.

«Heimdal» landaði í Grønlandi 230 skpd., á heimleið við 230 skpd.

«Regina» 465 skpd., 315 landað til farmaskip, á heimleið við 150 skpd.

«Sumbean» 300 skpd., 200 landað, á heimleið við 100 skpd.

«Harry» 640 skpd., 270 skpd. landað, á heimleið við 370 skpd.

«Johanna er á heimleið, men menn vita ikki, hvat ið hon hevur inni. Hon hevur landað 200 skpd. til farmaskip har uppi.

«Albert Victor» og «Maritaine» eru eisini á heimleið. Hitt seinrannevnda skipið hevur fílt fiskað 73000. Hitt fyrnevnda hevur landað 200 skpd. har uppi. Hvat ið tað hevur innanborða vita menn ikki.

Frá «St. Jach» frættist, at tað hevur fiskað 1150 skpd. íalt. Tað roynir framvegis.

«Mathilda», hevði fiskað 700 skpd. og er enn roynandi.

Tvoroyri.

Á heimleið úr Grønlandi. Fleiri av fiskiskipunum eru nú á veg heim aftur úr Grønlandi. Tó er veðin lítill, tey hava inni. Tey, ið sent hava fjarrit, hava ikki meiri enn frá trimum túsundum og upp í ellivu túsund inni. Lítið var eisini fiskað, tá ið dampararnir vóru har vesturi eftir fiskinum. Skip Gudmunds Mortensens høvdu ikki fingið so mikið, sum hann hevði selt, áðrenn tey fóru avstað, og leið hann sjálvandi harvið tap, við tað at hann kundi ikki skaffa allan tann fisk hann hevði selt og gjalda sekt afturat. Hann hevði sum kunnugt selt 300 skippund frá høvrum skipi. Hinir keypmennir høvdu bert selt 250 skippund uppá hvørt skipið, og høvdu tey fiskað eitt sindur meiri enn tað, ið selt var, so eitt sindur varð eisini til at fara heim tá hjá teimum.

Onnur hugsan í Vági enn á Tvoroyri viðvíkjandi fiskasølu. Keypmenn í Vági týkjust at hava aðra uppfatan viðvíkjandi fiskasølu enn keypmenn á Tvoroyri. Vágskøypmenn lótu fara heim allan teirra fisk úr

Hin reyða snekkjan.

Eftir Antonia Betranelli.

(Framhald.)

og fagur eins og ein gudur. Hann brosaði til hennara, tá ið hon var sokkin í hugsanir sínar úti í garðinum, har middagsólin sveið træanna krúnur í eldi sínum. Stundum settist hann við fótur hennara og sang fyri henni, sang livsglaðar sangir, tær fagrastu sjómansvisurnar, sum hann dugdi.

Hvat kundi hann, so ungar hann var, vita um ástina, ið sýgur og dregur mannasálinnar, sum súgvulin (magnetin) dregur stálið at sær?

Uriana kundi ikki annað enn veita hesum eydnusama og livsglaða unga manni eftirtekt, ans.

Hon varð tikin av ungdoms vakurleika hansara. Stundum kundi hon ikki bara sær at strúka hond sína ígjøgnum hansara ljósa hár, kína hansara høvuri, tá ið hann leit at henni við teim stóru fjarløgdu eygunum. Tey vóru tí altíð saman hetta sólbjarta summarið. Uriana fekk lítið gjørt, tí í hjartanum bðið sorg. Hon gekk um húsið, úti í garðinum, gekk friðleys og hálvnakin úti í hitanum.

Rimuel sat í skugginum av trónum og nýtti dagin til at gera fiskigreiðinir í stand, áðrenn várfiskurin kom.

Oftari og oftari brosaðu tey hvørt at øðrum. Sær óávitandi grunaðu tey bæði, hvussu helta mundi fara at enda. Og einusinni sum tey sótu undir trónum í garðinum, mótutst varrar teirra í longum kossi. Hvussu bar hetta til? Hvørgin

teirra kendi angur. Bæði vóru tey tikin sum av einari makt, ið var komin teimum á bakið, var komin innan úr loynuni. Á, tað var ástargudurin! Tey skiltu nú, hvussu vordió var. Men iðrin og angurin? Nei, nei, tey kendu einans gleðina, ta altvandan sæluna. Hví skuldu tey annað? Kendu tey seg sum órein, sum brotsfólk, ja, so var jú sjálvur gudurin óreinur og brotsmaður. Og hvør hætti sær at halda tað? Nei, ástargudurin, sum heldur sær at gleimi við í storminum eins og sólarhitunum at skjóta pílar sínar í allar ættir, hann var hevjaður yvir alla aftanning. Og hann hevði her funnið sær eitt tókt og tekiligt skotsmál, tvey sæl hjort.

Ardi var á heimleið. Hann

hevði dvølst eitt bil við Istriu strendur. Snekkjan var laðin við tímri og hevði hogligan byr. Hann skuldi leggja at landi í Laventiu og væntaði seg tí ikki at verða heima enn eina stutta tíð. Eins og hann var vanur á longum ferðum, hevði hann fyra menn við. Millum teirra var ein, sum ikki einans var ilgjørdur, men hann læt tunguna leika leyst og óskoytin. Og klundurs- og illsemyjubáluni vóru mong, ið hann hevði kent. Hesin maður æt Pirsant, gular í holdi, rangoygdur og við næsum eins og á blámonnum.

«Pirsant er ljótur í sinni og á skinni» So bóru øll honum. Pirsant hin rangoygdi hevði sæð og hoyrt mangt og mikið á dogum sínum — og hann hevði gitt sær til meiri. Honum var kunnugt, hvussu eyðnan hjá Arda hekk á veikum tráði.

Hann visti, at fekk Ardi um tað at vita, mundi eyðnan hjá honum Rimuel og fagra Urianu koma at ríða á snarinum. Pirsant var innarliga glaður yvir at kenna sær hetta vápn í hendi, og tá ið stundin fíll honum lagaligast, nýtti hann tað og loysti frá posanum.

Eina náttina, ið Ardi og Pirsant eru á vakt saman, reistist illgerðartráin í Pirsant. Í kvøld skal hin gamli hava tað, hugsaði hann. Pirsant stóð við róðrið. Ardi helti seg at mastirini og leit upp í varðlósíðalaternuna — á ránni.

Skipið skreiddi skjótt fyri vindinum, tí tað var væl av undirvaldi í sjónum. Seglini tandust út í myrkríð yvir høvur teirra beggja, ið stóðu á dekkinum. Hvørgin mælti orð.

So breyt Pirsant tøgna:

«Ardi, um eg ikki fari skeivur,